

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มคธเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๕

๑. เอวัง ชมมสุสวนนํ นีวรณุปปหานาธคิมเหตุ โหติ ฯ ปญจस्ता กิร
 พุราหุมณา ปพพชิตา สมฺมาสมพุทฺโธ ลิงควจนวนิกตติปทพยุถฺขนาทีหิ
 กเถนฺโต อมฺเหหิ ฌาตเมว กเถสฺสตี อญฺญาตํ ก็ กเถสฺสตีติ ชมมสุสวนนฺตถํ
 น กจฺจนฺติ ฯ สตฺถา ตํ ปวตฺตี สฺตฺวา เต ปกโกสาเปตฺวา กสมฺมา เอวัง
 กโรถ สกฺกจํ ชมมํ สฺฐนาถ สกฺกจํ ชมมํ สฺฐนฺนฺตานญจ สขฺฌายนฺตานญจ
 อิม เอตตฺถกา อานิสฺสชาติ ทสฺเสนฺโต จตฺถกฺกจฺจตฺตเร จตฺตตฺถปณฺณาสกฺส
 ปญจมวฺกเค โสตานุคตฺตตฺตํ กเถสิ โสตานุคตฺตานํ ภิกฺขเว ชมฺมานํ วจฺสา
 ปริจิตานํ มนฺसानุเปกฺขิตานํ ทิฏฺฐิจฺยา สฺวปฺปฏิวิทฺธานํ จตฺตาโร อานิสฺส
 ปาฏิกฺงฺขา ฯ กตฺเม จตฺตาโร ฯ อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชมมํ ปริยาปฺณาติ
 สฺตฺตํ เคยฺยํ เวยฺยากรณํ กาลํ อุทฺธานํ อิติวฺตฺตํ ชาติกํ อพฺภุตฺตมมํ
 เวทลฺลํ ฯ ตสฺส เต ชมฺมา โสตานุคตา โหนฺติ วจฺสา ปริจิตา
 มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจฺยา สฺวปฺปฏิวิทฺธา ฯ โส มุฏฺฐสฺสตี กาลํ กุรฺมานอ
 อญฺยตฺรํ เทวณิกายํ อุปฺปชฺชติ ฯ ตสฺส ตตฺถ สฺวจินฺ ชมฺมปทาปีลปฺนฺติ ฯ
 ทนฺโธ ภิกฺขเว สตฺวปฺปาโท อถ โส สโต จิปปฺเยว วิเสสคามิ โหติ ฯ
 โสตานุคตฺตานํ ภิกฺขเว ชมฺมานํ ... ทิฏฺฐิจฺยา สฺวปฺปฏิวิทฺธานํ อัยฺยํ ปจฺโม อานิสฺส
 ปาฏิกฺงฺโข ฯ

๒. โสตานุคตฺตานนฺติ ปสฺสาทสโต อฺนุคฺนตฺวา ฐตฺตานํ ปคฺคณานํ
 วาจฺจคฺคตฺตานนฺติ อตฺถโธ ฯ เอวมฺภฺตา จ ปสฺสาทสโต อิทฺทิตฺวา ฌาณฺโสเตน
 สฺสุจฺจ ววตฺถาปีตา นาม โหนฺตฺติ อหา ปสฺสาทสโตนฺตฺติอาที ฯ เอกจฺจสฺส หิ
 อุกฺคหิตํ พุทฺทวจฺนํ ฐตํ ปคฺคณํ นิจฺจลิตํ สฺสุจฺจ ววตฺถาปีตํ น โหติ ฯ

อสุกสุตต์ วา ชาตกัม วา กเถหีติ วุตเต สขมยิตฺวา สัสนฺทิตฺวา
 สมนุคฺคาหิตฺวา ชานิสฺสามีติ วทติ ฯ เอกจฺจสฺส ธตฺตํ ปคฺฉํ ภวฺงฺคโสตสฺสทิสฺ
 โหติ ฯ อสุกสุตต์ วา ชาตกัม วา กเถหีติ วุตเต อุทฺทริตฺวา ตมฺเว กเถติ ฯ
 ตํ สนฺธาเยตฺตํ วุตฺตํ ฌานโสเตน ววตฺถาปีตานนฺติ ฯ วลฺลยเชตฺติ ปาลีอนุสนฺธิ-
 ปุพฺพาปฺรเวสน วาจฺจคฺคตฺตํ กโรนฺโโต ชาเรติ ฯ วจฺสา ปฺริจิตฺวา สุตฺตทสฺส-
 วคฺคทสฺสทปฺณฺณาสทสฺสทวเสน วาจฺยา สขมยิตฺวา ทสฺสุตฺตานิ คตฺตานิ
 ทสฺสวคฺคานิ คตฺตานีตฺถาทินา สลฺลทฺทเชตฺวา วาจฺยา สขมยิตฺวา อตฺถโถ ฯ
 วคฺคาทิวเสน อิทฺ วจฺสา ปฺริจโย อธิปฺเปโต น ปน สุตฺเตกเทสฺส
 สุตฺตมตฺตสฺส จ วจฺสา ปฺริจโย ฯ มนฺसानุเปกฺขิตฺวา ภาคโส นิชฺฌายิตฺวา
 จินฺติตฺวา มนฺสา อฺนุเปกฺขิตฺวา ฯ ยสฺส วาจฺยา สขมยิตฺตํ พุทฺทวณฺํ มนฺสา
 จินฺเตนฺตสฺส ตตฺถ ตตฺถ ปากฺกั โหติ มหาทีปํ ชาเลตฺวา จิตฺสฺส
 รุปคตฺตํ วีย วิภูตฺตํ หุตฺวา ปญฺญาเยติ ตํ สนฺธาเยตฺตํ วุตฺตํ สุปฺปฏิวิทฺธาติ ฯ
 นิชฺชงฺกั นิกฺคุมพฺํ กตฺวา สฺมฺมจฺจ ยถาวโต ปฺฏิวิทฺธาติ ตมฺภีกา ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคธเป็นไทย

๑. การฟังธรรมย่อมเป็นเหตุบรรลุมรรคนิรวรรณได้ ด้วยประการฉะนี้ ฯ

นัยว่า พราหมณ์ ๕๐๐ คน บวชแล้ว ไม่ยอมไปฟังธรรมด้วยคิดว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อตรัสด้วยถึงคัจฉาจะวิภวติภทและพยัญชนะเป็นต้น จักตรัสแต่สิ่งทีพวกเขาารู้แล้วทั้งนั้น สิ่งทีพวกเขาไม่รู้ พระองค์จักตรัสอย่างไรได้ ฯ

พระบรมศาสดาทรงสดับข่าวคราวนั้นแล้วรับสั่งให้เรียกหาพวกเขาแล้ว เมื่อทรงแสดงว่า เพราะเหตุไร เธอทั้งหลาย จึงทำอย่างนี้ เธอทั้งหลาย จึงตั้งใจฟังธรรม เมื่อพวกเขา ตั้งใจฟังธรรม และตั้งใจสาธยายธรรม ฟังหวังได้ถึงอานิสงส์เหล่านี้ มีประมาณเท่านี้ แล้วจึงตรัสโศตานุคตสูตร ในปัญจมวรรค จตุตถปัณณาสก ในจตุกกนิบาต อังคุตตรนิกายว่า ภิกษุทั้งหลาย ธรรมทั้งหลาย อันไปตามโสต อันภิกษุสั่งสมด้วยวาจา เฟงพิณิจด้วยใจ ทางตลอดด้วยดี ด้วยทิฏฐิ ฟังหวังได้ถึงอานิสงส์ ๔ ประการ ฯ อานิสงส์ ๔ ประการ อะไรบ้าง ฯ คือ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมเล่าเรียนธรรม คือ สุตตะ เคยยะ เวชยากรรมะ คาถา อุทาน อิติวุตตกะ ชาดก อัมภุตธรรม เวทลละ ฯ ธรรมเหล่านี้ของเธอ ย่อมไปตามโสต อันเธอสั่งสมด้วยวาจา เฟงพิณิจด้วยใจ ทางตลอดด้วยดีด้วยทิฏฐิ ฯ เธอ มีสติหลงลืม เมื่อมรณภาพ ย่อมเข้าถึงหมู่เทพ พวกใดพวกหนึ่ง ฯ บทแห่งธรรม ย่อมปรากฏแก่เธอ ผู้เสวยสุขอยู่ในหมู่เทพนั้น ฯ ภิกษุทั้งหลาย สติเกิดขึ้นช้า เมื่อเป็นเช่นนั้น เธอ มีสติย่อมจะเป็นผู้บรรลุคุณวิเศษพลันทีเดียว ฯ ภิกษุทั้งหลาย ธรรมทั้งหลาย อันไปตามโสต ฯล ฯ อันภิกษุ ทางตลอดด้วยดีด้วยทิฏฐิ ฟังหวังได้ถึงอานิสงส์ ประการที่ ๑ นี้ ฯ

๒. ฎีกาโศตานุคตสูตรนั้นว่า บทว่า โศตานุคตานิ ความว่า อันไปตามโสตประสาทแล้วทรงจำไว้ คือ ชำชอง ได้แก่ คล่องปาก ฯ ก็ ธรรมทั้งหลาย

ที่เป็นแล้วอย่างนั้น ชื่อว่าเป็นอันภิกษุเจียโสตประสาทลงแล้วกำหนดด้วยดี ด้วยโสตคือญาณ เพราะเหตุนี้ พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวว่า **ปสาทโสต** เป็นต้น ๆ จริงอยู่ พระพุทธพจน์ อันภิกษุบางรูปเรียนแล้ว ทรงจำไว้ ชำของ ไม่คลาดเคลื่อน (แต่) ชื่อว่ากำหนดไว้ได้ด้วยดียังไม่ได้ ๆ ภิกษุรูปนั้น เมื่อใคร ๆ พูดยว่า ขอท่านจงกล่าวพระสูตรหรือชาดกโน้น ดังนี้ ย่อมกล่าวว่า (ให้เวลา) ผม ท่อง เทียบเคียง ชักซ้อม (เสียก่อน) แล้ว จักรู้ได้ ๆ (แต่) สำหรับบางรูป พระพุทธพจน์ เป็นอันทรงจำไว้ ชำของ เป็นเช่นกับภวังคโสต ๆ เมื่อใคร ๆ ขอร้องว่า ขอท่านจงกล่าวพระสูตรหรือชาดกโน้น ย่อมยกขึ้นกล่าวพระสูตร หรือชาดกนั้นทันที ๆ พระอรรถกถาจารย์ หมายถึงคำที่ยกขึ้นกล่าวทันทีนั้น จึงกล่าวคำว่า **ฌานโสเทน วุตถาปีตานิ** ดังนี้ ๆ บทว่า **वल्लุเชติ** ความว่า ทำให้คล่องปาก ทรงจำไว้ ด้วยสามารถเบื้องต้นและเบื้องปลายแห่งอนุสนธิ พระบาลี ๆ สองบทว่า **วจสา ปริจิตา** ความว่า ท่องด้วยวาจา ด้วยสามารถ แห่งสุดตทสกะ วัคคทสกะ ปัณณาสทสกะ อธิบายว่า กำหนดโดยนัยเป็นต้นว่า ผ่านไปแล้ว ๑๐ สูตร ผ่านไปแล้ว ๑๐ วรรค แล้วท่องด้วยวาจา ๆ ในบทว่า **วจสา ปริจิตา** นี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงประสงค์เอาการคล่องปาก ด้วยสามารถแห่งวรรคเป็นต้น แต่หาได้ทรงประสงค์เอาการคล่องปาก (เฉพาะ) ส่วนหนึ่งของพระสูตร และเพียงพระสูตรไม่ ๆ บทว่า **มนसानุเปกฺขิตา** ความว่า เฟง คือคิด โดยส่วน ชื่อว่าเฟงพินิจด้วยใจ ๆ เมื่อภิกษุใด ตั้งใจคิดถึง พระพุทธพจน์ที่ตนท่องด้วยวาจา พระพุทธพจน์ ย่อมปรากฏในที่นั้น ๆ คือปรากฏแจ่มแจ้ง คุจรูป ปรากฏชัดเจนแก่บุคคลผู้ยืนตามประทีปดวงใหญ่ไว้ ฉะนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงหมายเอาภิกษุรูปนั้น จึงตรัสคำนี้ไว้ว่า **สุปฏิวิทา** ดังนี้ ๆ อธิบายว่า แทงตลอดด้วยดี คือตามความเป็นจริง กระทำมิให้ รกชัญญ คือ มิให้คลุมเครือ ๆ

พระพรหมโมลี ธรรมรัตโน วัดปากน้ำ
สนามหลวงแผนกบาลี

เฉลย
ตรวจแก้.